

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять
з дисципліни: «Фінанси підприємств»
для студентів галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво»
за напрямом 6.030504 «Економіка підприємства»
денної форми навчання

Харків 2015

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний автомобільно-дорожній університет

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних занять
з дисципліни: «Фінанси підприємств»
для студентів галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво»
за напрямом 6.030504 «Економіка підприємства»
денної форми навчання

Затверджено методичною
радою університету
протокол № ____ від _____

Харків 2015

Укладачі: доц. Деділова Т.В.
доц. Машлякевич А.О.
ас. Токар І.І.

Кафедра економіки підприємства

ВСТУП

Навчальна дисципліна «Фінанси підприємств» належить до циклу вибіркових навчальних дисциплін професійної та практичної підготовки бакалаврів в галузі знань 0305 – «Економіка та підприємництво» за напрямом 6.030504 «Економіка підприємства».

Предметом навчальної дисципліни є система економічних відносин, що виникають в процесі формування і розподілу грошових надходжень, створення і використання грошових фондів підприємства.

Мета викладання дисципліни полягає у формуванні знань щодо сукупності фінансових відносин як специфічної форми суспільних відносин, а також щодо питань реалізації таких відносин у площині суб'єктів господарювання. Згідно мети завдання дисципліни полягають у вивченні окремих теоретичних і методичних питань щодо формування та функціонування фінансової системи суб'єктів господарювання в ринкових умовах.

Навчальний план підготовки бакалавра за напрямом 6.030504 передбачає 18 годин практичних занять (проведення 9 аудиторних практичних занять) з наступним тематичним розподілом:

- Тема 1. Основи організації фінансів підприємства – 2 год. (1 практичне заняття);
- Тема 2. Формування та розподіл прибутку – 2 год. (1 практичне заняття);
- Тема 3. Оподаткування підприємства – 4 год. (2 практичних заняття);
- Тема 4. Грошові розрахунки підприємств – 2 год. (1 практичне заняття);
- Тема 5. Кредитування підприємств – 4 год. (2 практичних заняття);
- Тема 6. Оцінка фінансового стану підприємства – 4 год. (2 практичних заняття).

Метою проведення практичних занять є формування необхідних вмінь та уявлень про теоретико-методичні засади фінансів підприємства, зокрема про перспективи теоретико-методичних підходів до управління фінансами, формування грошових потоків підприємства та оподаткування.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1

ОСНОВИ ОРГАНІЗАЦІЇ ФІНАНСІВ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття: ознайомитися з сутністю фінансів підприємства, принципами їх організації та методами фінансового управління.

Методичні вказівки до виконання завдань

Виручка від реалізації продукції – це сума коштів, які надійшли на рахунок підприємства за реалізовану продукцію.

На плануванні величини виручки від реалізації продукції базується все фінансове планування підприємства. Планування виручки від реалізації необхідне для визначення валового доходу, прибутку, а також для складання оперативних, фінансових і касових планів.

Планову виручку від реалізації продукції визначають методом прямого рахунку: множенням кількості реалізованих виробів на їхню реалізаційну ціну і додаванням отриманих сум за всією номенклатурою. Обсяг реалізації продукції можна розрахувати, виходячи з товарного випуску виробів у плановому періоді, додаючи залишки на кінець планового періоду.

Розмір валового доходу підприємства визначається у вигляді різниці між грошовим виторгом, отриманим від продажу товарів, і матеріальних витрат на їх виробництво. Чистий дохід – це зменшений валовий дохід на економічні елементи, які визначені законодавчо. До чистого доходу не включаються податки, що підлягають перерахуванню до державного бюджету, а також суми, які отримуються від імені третьої сторони, податок з продажу, мито, будь-які надані торговельні знижки.

Розрахунки за кожним завданням практичного заняття провести за скоригованим індивідуальним варіантом, де i – остання цифра номера студента в списку групи; j – передостання цифра номера студента в списку групи.

Завдання 1. На основі приведених даних визначити виручку від реалізації продукції.

1. Залишки нереалізованої готової продукції на початок планового періоду (кварталу) $150,2 \cdot (i + j)$ тис. грн.

2. Випуск товарної продукції на плановий квартал складе $1800,5 \cdot (i + j)$ тис. грн.

3. Норма запасу нереалізованої товарної продукції планового періоду $7 + i$ днів.

Завдання 2. На основі приведених даних (табл. 1) необхідно визначити виручку від реалізації продукції методом прямого розрахунку.

Таблиця 1 – Вихідні данні до практичного завдання 3

Показник	Види продукції		
	А	Б	В
Залишки товарної продукції на початок планового періоду	$80 \cdot i$	$60 \cdot i$	$100 \cdot i$
Річний випуск товарної продукції	$2000 \cdot i$	$1500 \cdot i$	$1200 \cdot i$
Залишки на кінець планового періоду	$40 \cdot i$	$30 \cdot i$	$50 \cdot i$
Собівартість одиниці продукції, грн./шт.	15	40	25
Норма прибутку на одиницю продукції, %	20	10	30

Завдання 3. На основі приведених даних необхідно визначити суму валового та чистого доходу підприємства:

– за звітний період реалізовано продукції на суму $1680 \cdot (i + j)$ тис. грн., продукція оподатковується ПДВ;

– протягом звітного періоду було повернуто покупцями продукції на суму $25 \cdot (i + j)$ тис. грн.;

– матеріальні витрати і амортизація складають $450 \cdot (i + j)$ тис. грн.;

– заробітна плата складає $145 \cdot (i + j)$ тис. грн.

Контрольні питання за темою заняття

1. Сформулюйте визначення фінансів підприємств.

2. Охарактеризуйте функції фінансів підприємства й принципи організації фінансів підприємства.

3. Розкрийте зміст фінансового механізму та охарактеризуйте його структуру на підприємстві.

4. Що включається в поняття «організація фінансів підприємства» та «фінансова діяльність»?

5. Як галузева специфіка та форми власності впливають на особливості організації фінансів підприємств?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. ФОРМУВАННЯ ТА РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ

Мета заняття: ознайомитися з методикою формування прибутку підприємства та основними напрямками його розподілу відповідно до методів фінансового управління.

Методичні вказівки до виконання завдань

Товарна продукція – це продукція, призначена для реалізації на сторону. Товарну продукцію становлять наступні три елементи: вартість готових виробів, зроблених у звітному періоді основними, підсобними й побічними підприємствами; вартість напівфабрикатів власного виробництва й виробів допоміжних цехів, відпущених на сторону; вартість робіт промислового характеру, виконаних по замовленнях з боку або для непромислових підрозділів і організацій даного підприємства. У товарну продукцію не входять ті результати виробничої діяльності, які залишаються на самому підприємстві й не призначаються до відпустки за його межі. Крім того, у товарну продукцію не включаються готові вироби, споживані на підприємстві, а так само вартість сировини й матеріалів замовника, з яких виробляється продукція на даному підприємстві.

У виробничій сфері можуть бути використані чотири методи розрахунку прибутку від реалізації продукції:

– метод прямого розрахунку, згідно якого планову суму прибутку обчислюють за окремими видами продукції, яку виробляють і реалізують на підприємстві;

– метод розрахунку на основі показника витрат на 1 грн, продукції, який використовується для розрахунку прибутку від випуску і реалізації продукції всього по підприємству;

– економічний (аналітичний) метод застосовується для визначення прибутку за порівнянною і непорівнянною продукцією

(непорівнянна продукція – це продукція, що не вироблялася на підприємстві в попередньому періоді);

– метод розрахунку на основі визначення точки беззбитковості, тобто значення обсягу і вартості продажу, при яких підприємство здатне покрити всі свої витрати, не одержуючи прибутку.

Розрахунки за кожним завданням практичного заняття провести за скоригованим індивідуальним варіантом, де i – остання цифра номера студента в списку групи; j – передостання цифра номера студента в списку групи.

Завдання 1. Розрахувати товарну продукцію за виробничою та повною собівартістю, прибуток від випуску та витрати на 1 грн. товарної продукції, якщо:

- витрати на виробництво – $21000 \cdot (i + j)$ грн.,
- списано на невиробничі рахунки – $500 \cdot (i + j)$ грн.,
- зміна залишку незавершеного виробництва – $(+ 400 \cdot (i + j))$ грн.,
- позавиробничі витрати – $700 \cdot (i + j)$ грн.,
- обсяг продукції у відпускних цінах – $26500 \cdot (i + j)$ грн.

Завдання 2. На основі наведених даних необхідно визначити прибуток від реалізації продукції у плановому періоді змішаним методом розрахунку, якщо:

- виручка від реалізації продукції у звітному періоді – $1820 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- змінні витрати – $1238 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- постійні витрати – $198 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- передбачається збільшення виручки від реалізації продукції у плановому періоді – $(10 + i)\%$.

Завдання 3. На основі наведених даних необхідно визначити суму прибутку, що залишається у розпорядженні акціонерного товариства у звітному періоді:

- валовий дохід підприємства у звітному періоді – $1295,38 \cdot (i + j)$ тис. грн.;

– вартість придбаних сировини і матеріалів, куплених комплектуючих виробів і напівфабрикатів, палива й електроенергії – $540,5 \cdot (i + j)$ тис. грн.;

– витрати, пов'язані з реалізацією готової продукції, зокрема пакуванням, зберіганням, вантажними роботами і транспортуванням – $130,5 \cdot (i + j)$ тис. грн.;

– плата за оренду основних фондів, що використовують у господарській діяльності підприємства – $70,28 \cdot (i + j)$ тис. грн.;

– суми витрат на оплату послуг зв'язку, за користування комп'ютерними мережами – $3,15 \cdot (i + j)$ тис. грн.;

– сума витрат на оплату робіт за сертифікацію продукції, консультаційні та інформаційні послуги – $21,3 \cdot (i + j)$ тис. грн.;

– амортизаційні відрахування – $42,2 \cdot (i + j)$ тис. грн.;

– штрафи за несвоєчасну сплату податків – $8,7 \cdot (i + j)$ тис. грн.;

– виплата відсотків за кредитом у звітному періоді – $12,2 \cdot (i + j)$ тис. грн.

Завдання 4. Визначте прибуток від реалізації товарної продукції на підставі даних:

– залишки нереалізованої товарної продукції на початок періоду по виробничій собівартості – $1700 \cdot (i + j)$ грн.;

– базова рентабельність у звітному періоді $(25 + i)\%$;

– обсяг товарної продукції за квартал у відпускних цінах $25500 \cdot (i + j)$ грн.;

– витрати на 1 грн. товарної продукції 85 коп.;

– залишок нереалізованої продукції на кінець періоду по виробничій собівартості $1500 \cdot (i + j)$ грн.;

– рентабельність товарної продукції на кінець періоду $(22 + i)\%$.

Завдання 5. Визначити в поточному і плановому періодах фінансовий результат від випуску товарної продукції, якщо:

– очікувана повна собівартість товарної продукції – $127 \cdot (i + j)$ тис. грн.;

- очікувана повна товарна продукція у відпускних цінах – $183 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- заплановане зниження витрат на 1 грн. товарної продукції $1,5 \cdot (i + j)$ коп.;
- запланований обсяг товарної продукції у відпускних цінах $201,3 \cdot (i + j)$ тис. грн.

Завдання 6. На основі приведених даних визначте плановий прибуток від випуску товарної продукції з використанням показника базової рентабельності в II кварталі поточного року та впливу на цей прибуток змін собівартості продукції і відпускних цін.

При цьому прогнозуються наступні показники:

- очікувана повна собівартість товарної продукції в I кварталі поточного року – $244 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- очікувана вартість товарної продукції у відпускних цінах в I кварталі поточного року – $282 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- прогнозований обсяг товарної продукції у II кварталі поточного року за собівартістю I кварталу поточного року – $263 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- прогнозовані зміни собівартості товарної продукції у II кварталі поточного року порівняно з I кварталом поточного року $(+ (1,5 + i))\%$.
- прогнозовані зміни відпускних цін $(+ (8 + i))\%$.

Контрольні питання за темою заняття

1. Розкрийте економічний зміст, функції та види прибутку.
2. Охарактеризуйте методи планування прибутку.
3. Назвіть показники, які враховуються при обчисленні валового прибутку підприємства.
4. Дайте визначення чистого прибутку підприємства.
5. Назвіть можливі напрямки використання чистого прибутку.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3 ОПОДАТКУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття: ознайомитися з правилами оподаткування прибутку підприємства відповідно до діючого законодавства України та сучасних методів фінансового управління.

Методичні вказівки до виконання завдань

З 1.01.2015 р., набрав чинності Закон України № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законів України (щодо податкової реформи)», який передбачає скорочення податків з 22 до 9. Зокрема, залишилися:

– 7 загальнодержавних податків, до яких належать: податок на прибуток підприємств; податок на доходи фізичних осіб; податок на додану вартість; акцизний податок; екологічний податок; рентна плата; мито;

– 2 місцеві податки до яких належать: податок на майно; єдиний податок.

До місцевих зборів належать : збір за місця для паркування транспортних засобів ; туристичний збір.

Змінено ставку податку на прибуток з 19% на 18%. Платниками податку на прибуток є всі суб'єкти господарювання крім платників єдиного податку , неприбуткових організацій та установ.

Ставки податку на додану вартість встановлюються від бази оподаткування в таких розмірах:

а) 20 відсотків;

б) 0 відсотків;

в) 7 відсотків по операціях з: постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, дозволених для виробництва і застосування в Україні та внесених до Державного реєстру лікарських засобів, а також медичних виробів за переліком, затвердженим Кабінетом Міністрів України; постачання на митній території України та ввезення на митну територію України лікарських засобів, медичних виробів та/або медичного обладнання, дозволених для застосування у межах клінічних випробувань, дозвіл на проведення яких надано

центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері охорони здоров'я.

Спрощена система оподаткування, обліку та звітності – особливий механізм справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, встановлених Податковим Кодексом України, на сплату єдиного податку з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності. Групи платників та ставки єдиного податку з 01.01.2015 р. наведено в Додатку А.

Розрахунки за кожним завданням практичного заняття провести за скоригованим індивідуальним варіантом, де i – остання цифра номера студента в списку групи; j – передостання цифра номера студента в списку групи.

Завдання 1. На основі наведених даних необхідно визначити податок на прибуток:

- чистий валовий дохід від реалізації – $280 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- валові витрати – $150 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- аванси, отримані від покупців – $42 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- витрати на утримання адміністрації підприємства – $20 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- сплачена наперед орендна плата – $30 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- перераховані постачальникам аванси – $80 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- дохід, отриманий по відсотках – $15 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- благодійний внесок дитячому будинку – $2 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- витрати на реалізацію продукції – $20 \cdot (i + j)$ тис. грн.

Завдання 2. На основі наведених даних необхідно визначити суму податку на прибуток і суму податку, що підлягає сплаті до бюджету:

- скоригований оподатковуваний прибуток – $568,8 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- авансові платежі по податку на прибуток, внесені підприємством у звітному періоді – $19,5 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- сума податку на прибуток, донарахована податковим органом за минулий звітний період – $15,2 \cdot (i + j)$ тис. грн.;

- сума податку на сплачені дивіденди – $12 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- вартість торгових патентів, придбаних платником податку – $8,4 \cdot (i + j)$ тис. грн.

Завдання 3. Мале підприємство, розташоване у м. Харків, в поточному році мало середньооблікову чисельність працюючих 10 чоловік. Обсяг виручки від реалізації продукції за рік склав $236 \cdot (i + j)$ тис. грн. Суму фактично сплаченого єдиного податку у поточному році було розраховано за ставкою єдиного податку, встановленою на рівні 20% від розміру мінімальної заробітної плати (1378 грн./місяць). На основі наведених даних необхідно визначити суму фактично сплаченого єдиного податку і суму податку, що підлягає сплаті до бюджету.

Завдання 4. На основі наведених даних необхідно визначити податок на додану вартість і суму ПДВ, що підлягає сплаті до бюджету:

- товари, відвантажені покупцям у звітному періоді – $572 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- ПДВ за результатами перерахунку у звітному періоді – $(+ 48 \cdot (i + j))$ тис. грн.;
- вартість матеріальних цінностей, призначених для використання у процесі виробництва – $165 \cdot (i + j)$ тис. грн.;
- вартість придбаних основних фондів, що підлягають амортизації – $85 \cdot (i + j)$ тис. грн.

Контрольні питання за темою заняття

1. Перерахуйте види податків та відрахувань, що сплачують українські підприємства.
2. Охарактеризуйте процедуру нарахування єдиного податку в Україні у поточному періоді.
3. Назвіть основних платників податку на прибуток згідно ПКУ.
4. Які основні особливості державного адміністрування щодо сплати ПДВ в Україні?
5. Перерахуйте особливості оподаткування вітчизняних підприємств малого бізнесу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4

ГРОШОВІ РОЗРАХУНКИ ПІДПРИЄМСТВ

Мета заняття: набуття навичок щодо організації грошових розрахунків підприємств та сфер їх застосування.

Методичні вказівки до виконання завдань

Усім підприємствам, які мають рахунки в установах банків і здійснюють операції з готівкою, встановлюються ліміти залишку готівки в касі. Ліміт залишку готівки – це гранична сума грошових коштів, яка може знаходитись в касі підприємства. Ліміт для кожного підприємства визначається з урахуванням специфіки роботи підприємства, відстані його від установи банку, розміру касового обороту, установлених строків і порядку передавання готівки в банк.

Вексель – цінний папір, що засвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання терміну платежу певну суму власнику векселя (векселедержателю).

У банківській практиці при врахуванні простих векселів використовуються такі розрахунки: сума, яку банк віднімає з вексельної суми як премію за дострокове погашення кредиту, має назву дисконту. Розмір дисконту визначається як різниця вексельної суми та її приведеного розміру на момент врахування векселя комерційним. Приведений розмір вартості векселя залежить від строку, який залишився до дати погашення боргового зобов'язання, та визначається шляхом комерційного обліку на основі облікової ставки, визначеної самим банком.

Розрахунки за кожним завданням практичного заняття провести за скоригованим індивідуальним варіантом, де i – остання цифра номера студента в списку групи; j – передостання цифра номера студента в списку групи.

Завдання 1. Обсяги реалізації продукції підприємства у звітному II кварталі становили відповідно: квітень – $650000 \cdot (i + j)$ грн., травень – $478000 \cdot (i + j)$ грн., червень – $550320 \cdot (i + j)$ грн. Кількість робочих днів по місяцям відповідно

20, 22, 21 день. Виплачено готівкою із каси крім заробітної плати по місяцях $5800 \cdot (i + j)$ грн., $7000 \cdot (i + j)$ грн., $8620 \cdot (i + j)$ грн. Через специфіку діяльності і місце розташування підприємство не має можливості здавати виручку у найближчі 2 дні від дати її отримання. Визначте порядок та терміни здавання виторгу, розрахуйте ліміт каси підприємства за відповідною формою (Додаток Б).

Завдання 2. ПрАТ «Сігма» реалізувало товар в кредит з оформленням простого векселя номінальною вартістю $3,24 \cdot (i + j)$ млн. грн., випущений 2 жовтня 2013 року за схемою звичайних відсотків з точним числом днів, з терміном погашення 12 січня 2014 року, процентною ставкою за кредит $17,5 + i$ %. Через 60 днів векселедержатель звернувся у банк для проведення операції по обліку векселя. Банк запропонував врахувати вексель по дисконтній ставці, яка дорівнює $21,25 + i$ %. Визначте суму отриману фірмою і скільки отримає коштів банк в результаті цієї операції?

Завдання 3. ТОВ «Вікаріус» $23 + i$ жовтня 2013 року продало в кредит, з оформленням простого векселя (за схемою звичайних відсотків з точним числом днів) продукцію. Процентна ставка за користування кредитом $9,75 + i$ %. Визначте вартість векселя у момент оформлення, якщо термін погашення $23 + i$ травня 2014 року, дисконтна ставка банку $12,32 + i$ % і підприємство при обліку векселя $1 + i$ лютого 2014 року отримало $5,637 \cdot (i + j)$ млн. грн.

Контрольні питання за темою заняття

1. Охарактеризуйте сферу застосування готівкових розрахунків.
2. Охарактеризуйте особливості безготівкових розрахунків.
3. Який порядок проведення касових операцій на підприємстві.
4. Охарактеризуйте наслідки порушення та способи зміцнення розрахунково-платіжної та касової дисципліни на підприємстві.
5. Визначте напрями грошового обороту та принципи побудови системи грошових розрахунків підприємства.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5 КРЕДИТУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ

Мета заняття: ознайомитися із сутністю, видами та процедурою кредитування підприємств.

Методичні вказівки до виконання завдань

Необхідний обсяг залучення підприємством кредитних ресурсів обчислюють як різницю між загальною потребою в обігових коштах підприємства у плановому періоді та обсягом власних обігових коштів підприємства на початок планового періоду, а також обсягом поповнення власних обігових коштів за рахунок прибутку підприємства у плановому періоді, – плюс обсяг зменшення кредиторської заборгованості підприємства у плановому періоді порівняно зі звітним. Після обчислення суми залучення підприємством кредитних ресурсів визначають термін їх залучення – час від моменту надання кредиту до моменту його повного погашення та сплати відсотків.

Розрахунки за кожним завданням практичного заняття провести за скоригованим індивідуальним варіантом, де i – остання цифра номера студента в списку групи; j – передостання цифра номера студента в списку групи.

Завдання 1. На плановий період підприємству необхідно мати фінансових ресурсів для придбання оборотних коштів на суму $250 \cdot (i + j)$ тис. грн. Фактична наявність власних коштів на початок планового періоду складає $150 \cdot (i + j)$ тис. грн. Від фінансової діяльності надійде $30 \cdot (i + j)$ тис. грн. У плановому періоді підлягає поверненню раніше отриманий кредит у сумі $70 \cdot (i + j)$ тис. грн. На основі наведених вище даних необхідно визначити потребу у кредитних ресурсах на плановий період.

Завдання 2. Підприємство 1 червня поточного року отримало кредит на суму $120 \cdot (i + j)$ тис. грн. строком на 4 місяці під $40 + i\%$ річних. У кредитному договорі передбачається щомісячне погашення кредиту рівними частинами та пеня за несвоєчасне повернення кредиту у розмірі $0,5\%$ від простроченої суми кредиту

за кожний день прострочки. Залишок кредиту у сумі $30 \cdot (i + j)$ тис. грн. було повернено комерційному банку 15 жовтня поточного року. Необхідно визначити суму коштів, яку поверне підприємство банку по закінченню строку кредитування.

Завдання 3. На основі наведених даних необхідно визначити плату за факторингові послуги:

– комерційний банк викупив рахунки фактури у підприємства на суму $150 \cdot (i + j)$ тис грн.;

– плата за кредит визначена у розмірі $30 + i\%$ річних;

– середній термін обертання коштів у розрахунках з покупцями складає $20 + i$ днів;

– комісійна винагорода за факторингове обслуговування $5 + i\%$.

Завдання 4. Підприємство отримало кредит у розмірі $100 \cdot (i + j)$ тис. грн. з 1 лютого поточного року строком на 5 місяців під $60 + i\%$ річних. З 1 квітня поточного року процентна ставка знизилася на $15 + i\%$, а з 15 травня процентна ставка склала $40 + i\%$. У кредитному договорі передбачається щомісячне погашення кредиту рівними частинами. Необхідно визначити суму коштів, яка буде повернена підприємством комерційному банку по закінченню строку користування кредиту.

Завдання 5. Підприємство 5 березня поточного року одержало кредит на $30 \cdot (i + j)$ тис. грн. на 6 місяців під $30 + i\%$ річних. З 5 червня процентна ставка підвищилась на $10 + i\%$. В кредитному договорі передбачені строки погашення кредиту рівними частинами 5 червня та 5 вересня. Яку суму повинно повернути підприємство банку 5 вересня поточного року.

Завдання 6. Підприємство 1.04 поточного року одержало кредит на суму $25 \cdot (i + j)$ тис. грн. строком на 5 місяців під $40 + i\%$ річних. По закінченню двох місяців комерційний банк збільшив процентну ставку на $10 + i\%$, а ще через місяць – на $5 + i\%$. Строк погашення кредиту – 1.09 поточного року. Визначте суму коштів, яку повинно повернути підприємство банку 1.09.

Контрольні питання за темою заняття

1. Охарактеризуйте кругообіг коштів підприємств та необхідність залучення кредитів.

2. Назвіть види та форми кредиту.
3. Розкрийте зміст принципів кредитування та обґрунтуйте їх необхідність.
4. Назвіть об'єкти кредитування та розкрийте їх зміст.
5. Назвіть основні етапи банківського кредитування підприємств.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

ОЦІНКА ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПІДПРИЄМСТВА

Мета заняття: ознайомитися із методами аналізу фінансової звітності та аналізу коефіцієнтів, які використовуються для визначення фінансового становища підприємства.

Методичні вказівки до виконання завдань

Коефіцієнт загальної ліквідності – фінансовий коефіцієнт, дорівнює відношенню поточних (оборотних) активів до короткострокових зобов'язань (поточним пасивам).

Коефіцієнт швидкої (термінової) ліквідності характеризує здатність компанії погашати поточні (короткострокові) зобов'язання за рахунок оборотних активів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності дорівнює відношенню коштів і короткострокових фінансових вкладень до короткострокових зобов'язань (поточним пасивам).

Коефіцієнт фінансової незалежності дорівнює відношенню власного капіталу підприємства до суми активів.

Розрахунки за кожним завданням практичного заняття провести за скоригованим індивідуальним варіантом, де i – остання цифра номера студента в списку групи; j – передостання цифра номера студента в списку групи.

Завдання 1. На основі наведених даних необхідно визначити коефіцієнти ліквідності, коефіцієнт фінансової незалежності, коефіцієнт заборгованості. Використовуючи розраховані коефіцієнти необхідно зробити висновки щодо фінансового стану підприємства. Баланс підприємства є наступним:

- залишки грошових коштів у касі – $10 + i$ тис. грн.;
- ринкові цінні папери – $15 + i$ тис. грн.;
- кредиторська заборгованість – $70 + i$ тис. грн.;
- короткострокові кредити банку – $30 + i$ тис. грн.;
- дебіторська заборгованість – $65 + i$ тис. грн.;
- виробничі запаси – $80 + i$ тис. грн.;
- будівлі і споруди – $250 + i$ тис. грн.;
- інші короткострокові зобов'язання – $20 + i$ тис. грн.;
- нематеріальні активи – $20 + i$ тис. грн.;
- резервний фонд – $120 + i$ тис. грн.;
- додатковий вкладений капітал – $130 + i$ тис. грн.;
- інші основні засоби – $50 + i$ тис. грн.;
- нерозподілений прибуток – $30 + i$ тис. грн.;
- статутний капітал – $270 + i$ тис. грн.;
- залишки грошових коштів на рахунку – $15 + i$ тис. грн.;
- інший додатковий капітал – $25 + i$ тис. грн.;
- інші оборотні активи – $40 + i$ тис. грн.;
- готова продукція на складі – $105 + i$ тис. грн.;
- незавершене виробництво – $70 + i$ тис. грн.;
- довгострокові кредити банку – $50 + i$ тис. грн.;

Завдання 2. Чи достатнім буде збільшення за рік суми грошових коштів у національній валюті, а також поточних фінансових інвестицій у $4 + j$ рази за збільшення короткострокових зобов'язань у $1,5 + j$ рази задля того, щоб коефіцієнт абсолютної ліквідності станом на кінець року становив $0,2$, якщо грошові кошти підприємства станом на початок звітного року становили $30000 \times (i + j)$ грн., а поточні зобов'язання були в $10 + j$ разів більші?

Завдання 3. У табл. 2 відображені такі дані балансу підприємства. На основі приведених даних необхідно визначити коефіцієнти ліквідності і дати характеристику платоспроможності підприємства.

Завдання 4. За наведеними даними необхідно заповнити табл. 3 та охарактеризувати стан ліквідності й платоспроможності підприємства, пояснити отримані значення показників.

Таблиця 2 – Вихідні дані балансу підприємства

Стаття балансу	На початок року	На кінець року
Виробничі запаси	$35 \cdot (i + j)$	$46 \cdot (i + j)$
Готова продукція	$15 \cdot (i + j)$	$20 \cdot (i + j)$
Незавершене виробництво	$12 \cdot (i + j)$	$10 \cdot (i + j)$
Грошові кошти на розрахунковому рахунку	$29 \cdot (i + j)$	$30 \cdot (i + j)$
Короткострокові кредити банку	$47 \cdot (i + j)$	$58 \cdot (i + j)$
Кредиторська заборгованість	$72 \cdot (i + j)$	$87 \cdot (i + j)$
Заборгованість по заробітній платі	$75 \cdot (i + j)$	$105 \cdot (i + j)$
Заборгованість перед бюджетом	$94 \cdot (i + j)$	$98 \cdot (i + j)$
Дебіторська заборгованість	$83 \cdot (i + j)$	$92 \cdot (i + j)$
Інші оборотні активи	$17 \cdot (i + j)$	$14 \cdot (i + j)$

Таблиця 3 – Вихідні дані

Показники	01.01.2012	01.01.2013	01.01.2014	01.01.2015
Оборотні активи	$2017,4 \cdot (i + j)$?	$1068,7 \cdot (i + j)$	$2684,5 \cdot (i + j)$
Поточні зобов'язання	?	$1769,4 \cdot (i + j)$	$1705,6 \cdot (i + j)$?
Коефіцієнт загальної ліквідності	0,66	0,61	?	0,29
Робочий капітал	?	?	?	?

Контрольні питання за темою заняття

1. Назвіть методи оцінки фінансового стану підприємства.
2. Назвіть основні показники оцінки фінансового стану підприємства.
3. Визначте показники оцінки ліквідності підприємства.
4. Критерії оцінки фінансової стійкості підприємства.
5. Визначте особливості комплексної оцінки фінансового стану підприємства.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Азаренкова Г. М. Фінанси підприємств : навч. посібник [для самот. вивч. дисципліни]. / Азаренкова Г.М., Журавель Т.М., Михайленко Р.М.. – [3-тє вид., виправл. і доп.]. – К. : Знання-Прес, 2009. – 299 с.

2. Базецька Г.І. Фінанси підприємства: планування та управління у виробничій сфері [текст]: навч. посіб. / Г.І. Базецька, Л.Г. Суботовська, Ю.В. Ткаченко; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. – Х.: ХНАМГ, 2012. – 292 с.

3. Бердар М.М. Фінанси підприємств: навч. посіб. / М.М. Бердар. – К.: ЦУЛ, 2010. – 350 с.

4. Гриб С.В. Фінанси підприємств в таблицях, схемах та тестах: навч. посіб. / С.В. Гриб, І.О. Болкунова. – Вид-во ПП «Магнолія 2006», 2013. – 336 с.

5. Гриньова В.М., Коюда В.О. Фінанси підприємств: Навч. посібник. – [2-ге вид.]. – К.: Знання-Прес, 2004. – 424 с.

6. Деділова Т.В. Фінанси підприємств: Конспект лекцій [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://files.khadi.kharkov.ua/upravlinnya-ta-biznesu/ekonomiki-pidpriemstva/itemlist/category/93-konspekti-lekcij-ep.html>

7. Непочатенко О.О. Фінанси підприємств: підруч. / О.О. Непочатенко. – К.: ЦУЛ, 2013. – 504 с.

8. Онисько С.М. Фінанси підприємства : навчальний підручник / С.М. Онисько. – В-во ПП «Магнолія 2006», 2012. – 368 с.

9. Податковий Кодекс України / Матеріали офіційного сайту «Законодавство України» / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/2755-17/page>

10. Рудницька О.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / Рудницька О.М., Паранчук С.В., Чубка О.М. – Львів: в-во Львівської політехніки, 2012. – 260 с.

11. Філімоненков О.С. Фінанси підприємств: підруч. / О.С. Філімоненков. – [2-ге вид., переробл. і допов.]. – К.: МАУП, 2009. – 496 с.

12. Фінанси підприємств. Підручник / Поддєрьогін А.М., Білик М.Д., Буряк Л.Д. та ін. – К.:КНЕУ, 2008. – 552 с.

ДОДАТОК А

Групи платників та ставки єдиного податку з 01.01.2015 р. за Податковим Кодексом України

Платники податку		Критерії єдиноплатників	Особливості діяльності	Основна ставка податку	Додаткова ставка податку
ФОП	1 група	- працюють без найманих осіб; - річний обсяг доходу не повинен перевищувати 300 тис. грн.	Здійснюють виключно роздрібний продаж товарів з торгівельних місць на ринках та/або провадять господарську діяльність з надання побутових послуг населенню, перелік яких визначено ПКУ	До 10% від мінімальної заробітної плати у розрахунку на календарний місяць	Згідно ст. 293.4 ПКУ 15% від: 1) суми перевищення граничного розміру доходу, який дає право застосовувати спрощену систему; 2) доходу, отриманого від провадження діяльності, не зазначеного в свідоцтві платника єдиного податку, віднесеного до 1 та 2 групи; 3) доходу, отриманого при застосуванні іншого способу розрахунків, ніж грошовий; 4) доходу, отриманого від здійснення видів діяльності, які не дають права застосовувати спрощену систему оподаткування.
	2 група	- кількість найманих працівників не більше 10 осіб; - річний обсяг доходу не повинен перевищувати 1500 тис. грн.	Здійснюють господарську діяльність з надання послуг (у т.ч. побутових) платникам єдиного податку та/або населенню, виробництво та/або продаж товарів, діяльність у сфері ресторанного господарства	До 20% від мінімальної заробітної плати у розрахунку на календарний місяць	
ФОП+ ЮО	3 група	- кількість найманих працівників – без обмежень; - річний обсяг доходу не повинен перевищувати 20000 тис. грн.	Здійснюють будь-які види діяльності, крім тих, які заборонені платникам єдиного податку	2% від доходу для платників ПДВ	Для ФОП 15% (ст. 293.4 ПКУ). Для ЮО (ст. 293.5 ПКУ): 4% від доходу для платників ПДВ; 8% від доходу для неплатників ПДВ
				4% від доходу для неплатників ПДВ	
В 4 групу платників єдиного податку входять с/г товаровиробники, у яких частка с/г товарного виробництва за попередній податковий (звітний) рік. Підстава нарахування єдиного податку – данні Держземкадастру та/або данні з Держреєстру речових прав на нерухоме майно.					

ДОДАТОК Б

Додаток 8

до Положення про ведення
касових операцій у
національній валюті в Україні

РОЗРАХУНОК встановлення ліміту залишку готівки в касі

(найменування підприємства)

(місцезнаходження підприємства)

1. Касові обороти

N з/п	Найменування показників	Фактично за три будь-які місяці поспіль з останніх дванадцяти, що передують строку встановлення (перегляду) ліміту каси
1	Готівкова виручка (надходження до кас, крім сум, що одержані з банків)	
2	Середньоденні надходження (рядок 1 розділити на кількість робочих днів підприємства за три місяці)	
3	Виплачено готівкою на різні потреби, а також на відрядження (крім виплат, пов'язаних з оплатою праці, пенсій, стипендій, дивідендів)	
4	Середньоденна видача готівки (рядок 1 розділити на кількість робочих днів підприємства за три місяці)	

Найменування показника	Установлено підприємством
1. Ліміт залишку готівки в касі	

Найменування показника	Визначається строк здавання готівкової виручки (готівки) та зазначаються реквізити договорів банківських рахунків
2. Строки здавання готівкової виручки (готівки)	

Керівник підприємства
"___" _____ 200_ року
М.П.

Головний (старший) бухгалтер
"___" _____ 200_ року

Навчальне видання

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни: «Фінанси підприємств»
для студентів галузі знань 0305 «Економіка та підприємництво»
за напрямом 6.030504 «Економіка підприємства»
денної форми навчання

Укладачі: Деділова Тетяна Вікторівна
Машлякевич Аліна Олександрівна
Токар Інна Іванівна

Відповідальний за випуск: д.е.н., проф. Дмитрієв І.А.

Підп. до друк.	Формат 60×80	1/16 Бум. Тип №
Друк офсетний	Ум. др. л.	Нав - вид. л.
Тираж екз.		Ціна договірна
Зак. №		

ХНАДУ, ГСП, Харків, вул. Петровського, 25

Підготовлено у Харківському національному автомобільно-дорожньому університеті